

דף צו

הערות ובאורים בפשט

'כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו, חוץ מהתרת מנעל (שהרואה אומר: עבד כנעני הוא)... לא אמרן אלא דלא מנח תפלין, אבל מנח תפלין לית לן בה' — כתבו בתוספות: אף על פי שאמרו (בסוף פרק שני) עבד המניח תפלין בפני רבו אינו סימן לכך שיצא לחרות, מכל מקום אינו רגיל להניח כל שעה.

פירוש מחודש כתב החתם-סופר: מה שנראה בגמרא שמותר לאדם לחלוץ מנעל בידו כאשר הוא מעוטר בתפלין, זהו דוקא בימיהם שהיו רגילים להניחם כל היום, אבל אם מניח רק בעת התפילה, אין לעסוק במלאכות בזויות בעודו עמהם. ועבד, אף על פי שלעתים מניח תפלין, אינו מניח כל שעה, ומשום כך אסור לו לחלוץ מנעל עם תפלין. ולכן, תלמיד שהתפלין מונחין עליו, מותר לו לחלוץ מנעל לרבו, שמוכח הדבר שאינו עבד.

א. כיוצא בדבר נסתפק בספר 'שלחן שלמה' (מובא במשנ"ב סוף סי' מ), שמה שכתבו הפוסקים שמותר לאכול אכילת עראי בתפלין, אפשר דוקא מי שמניחן כל היום, ולא למניח בשעת ק"ש ותפילה בלבד. וכן כתב בערוך השלחן (מ"ה), דלדידן שאיננו מניחים כל היום, אין נכון לעשות כן.

ב. לפי פירוש החתם-סופר אין לתלמיד להתיר מנעל אלא אם בשעה שחולץ מניח תפלין. ולולא פירושו יש לומר שאין כוונת הגמרא דוקא באותה שעה שחולץ המנעל, אלא כל שרואים אותו מניח תפלין [תדיר, כדברי התוס'], הרי יודעים שאינו עבד. וכן משמע בריטב"א. ולכל הפירושים העיקר בכל זה אם יש לחוש שמא יאמרו שהוא עבד אם לאו, וכמשמעות לשון הרמב"ם והשלחן-ערוך).

'אלמנה שתפסה מטלטלין במזונותיה — מה שתפסה תפסה' — ממה שמועילה תפיסת מטלטלין לגבית מזונות, יש להוכיח לכאורה שיש חיוב על היורשים לצאת ידי שמים, להגבות לאלמנה מזונותיה ממטלטלין שירשו, כי אם אין חיוב כלל, כיצד תיתכן תפיסה?

אמנם יש לומר שבחיובי ממון שמדרבנן, אין מושג של 'לצאת ידי שמים', כי יסוד החיוב נובע מחמת 'הפקר בית דין הפקר', ואם כן, או ש'הפקירו' חכמים את ממוןו וחייב אף בדיני אדם, או שלא הפקירו ואינו חייב כלל. אך כיון שחכמים רצו שתועיל תפיסת מטלטלין למזונות (מן הטעמים המוזכרים בראשונים), לכך הפקירו, באופן שתפסה, את ממון היורשים לטובתה. ואולם כשלא תפסה, אפשר שאין עליהם חיוב להגבותה אפילו לא לצאת ידי שמים. וצריך עיון. (אילת השחר).

והפני-יהושע האריך לחדש ('לולא דברי הקדמונים') שאין מועילה תפיסת האלמנה אלא אם יש בירושה קרקעות, שאז חייבים ליתן לה מן הקרקע, הלכך אם גבתה מן המטלטלין — אין מוציאין מידה. ולפי שיטתו אין מקום להוכיח מכאן שיהא חיוב לצאת ידי שמים ליתן לה ממטלטלין שירשו.

'ולא היה כח ביד חכמים להוציא מידה' — יש מדייקים מלשון זו, שרק להוציא ממנה מה שתפסה אי אפשר, אבל מחייבים אותה להראות כמה תפסה. ויש דוחים הראיה וסוברים שאין מחייבים אותה להראות כמה תפסה. (עריטב"א. וע' ברא"ש באריכות).

'ולא אמרן אלא למזוני' — משום חיי נפש. ועוד, לפי שאי אפשר לה לגבות מזונותיה מנכסים משועבדים, וגם לא יכלה לתבוע מחיים. (עפ"י ראשונים)

(ע"ב) 'ורבי יהודה עצה טובה קמ"ל דלא ליקרו לה רעבתנותא' — ורבי יוסי שחולק סובר שעצה טובה יותר עבורה למכור בסתם, שכחה יפה בו, משתחוש ללעז רעבתנות. (ריטב"א)

'ככתבם וכלשונם'

'אמר רחב"א א"ר יוחנן: כל המונע תלמידו מלשמשו, כאילו מונע ממנו חסד, שנאמר: למס מרעהו חסד. רב נחמן בר יצחק אומר: אף פורק ממנו יראת שמים, שנאמר: ויראת שד-י יעזוב — 'האי מימרא — דרשא הוא, והכין קא דריש ליה לקרא: 'למס' מלשון מס הוא. כלומר, מי שמונע תלמיד, שהוא 'רעהו' בקריאת התורה, מלשמשו, שהוא חייב בו כמו חיוב המס, מונע ממנו חסד ופורק ממנו יראת שמים.' (שו"ת ר"י מיגאש, לו.

רש"י ועוד ראשונים פרשו 'למס' מלשון מניעה והסרה. ויש לרמוז שבחילוף לאותיות הסמוכות, (כמובא ענינם בס' יצירה והבהיר), 'למס' יוצא 'מנע'. הגהות רמ"ז חסידה ז"ל לשו"ת ר"י מיגאש. וכיוון לדברי ההפלאה כאן, והוסיף ההפלאה: 'וענין התחלפות זה יש בו דבר נפלא'...).

— 'ענינו לפי פשוטו, לפי שאמרו חז"ל בפסוק ובו **תדבקו** — וכי אפשר לידבק בשכינה? אלא הידבק בתלמיד חכם. צריך להבין: מה זו קושיא, הלא ענין הדבקות הוא האהבה נפלאה, כי תדבק נפשו, ולמה דבר זה מן הנמנע בנשמת רוח חיים חלק אלוך ממעל? והרי פירושה הוא יותר מזה, שאמרו 'הדבק בתלמיד חכם', ובוה מקיים ובו **תדבקו**, ואלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, לומר שהדבק בת"ח הוא נקרא דבק בה' עצמו יתברך. ותו, וכי מצות עשה זו לא תהיה אלא בתלמידים או בשאר אנשים, ולא בחכמים עצמם, ואל מי ידבוקו, כיון שהם מלמדים לאחרים? וכי משה רבינו עליו השלום לא היה מצווה על ובו **תדבקו**?

ויראה, הענין הוא, כי התורה ניתנה לכל ישראל, וכולם מצווים על ובו **תדבקו**, כאמור ואתם **הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם וגו'.** ועל זה תהיה קושיאתם, כי התלמידי-חכמים העוסקים בתורה תמידי, והם דברי אלקים חיים, כמו שכתוב בזהר 'הוא ואורייתא חד', אם כן, הוא מתדבק נפשו בחלקו בתורה, שהוא שורש נשמתו, כידוע. אבל יתר העם שאינם מגיעים למעלה זו, או אפילו העוסק בתורה והוא מן התלמידים שלא שמשו כל צרכן, אשר לא ישיגו אור התורה אף שעוסקים בה, הוא מן הנמנע שידבק בשורש נשמתו, אך על זה נאמר **יעקב חבל נחלתו** — כמו שהחבל חזק מאד, והוא ע"י דביקות נימה בנימה, כן ישראל, כל אחד מתדבק בצדיק וחכם ממנו, בשימושו ודביקות אליו, וזה בזה, עד כי יתחזקו ויעלו כולם בחבל נחלת ה' ובו **תדבקו**... וכן הוא הענין ביראת ה', שאמרו חז"ל **את ה' אלקיך תירא** — לרבות תלמידי חכמים, להיות כי היראה העליונה היא יקרה מאוד ולא ישיגה אלא בני עליה... ועל ידי מורא תלמיד חכם, ישיג למורא שמים. כמו שאמרו 'מורא רבך כמורא שמים'...

ובזה מובן דבריהם הכא, שהמונע תלמידו מלשמשו, שהשימוש הוא דבקות התלמיד ברבו, וכשמנעו, מונע ממנו מידת החסד, שהיא מידת האהבה ודבקות. ואמנם נכלל בשימוש גם כן מורא תלמיד חכם, כמו שאמרו 'כל מלאכות שהעבד עושה לרבו' וכו' שהוא בחינת מורא... (ספר הפלאה. וראה גם בחידושי אגדות למחר"ל מפראג)

'אי נמי כאן בפרוצה כאן בצנועה' — זו לשון רבי ישראל מברונא (אשכנז, ה' ק"ס — ר"מ) בתשובותיו (שו"ת מהר"י ברונא, עו):

'נשאלתי, הקורא לבת ישראל 'פרוצה' — מה דינו? והשבתי, כמה עניני פריצות מצאנו בתלמוד.

בריש פרק קמא דכתובות 'משום צנועות ומשום פרוצות', והדיא פרוצה גמורה, כדפירשו תוס'... ובפרק אלמנה ניוזנת 'א"נ כאן בצנועה כאן בפרוזה', והתם רצה לומר צנועה (כנראה צ"ל: שאינה) הולכת לבית דין כי בושה, פרוצה — פירוש בלא בושה הולכת לב"ד. ולא איירי בפרוזה לעריות. ומכל מקום צריך דקדוק אם בשעת הזעם (כינה אותה כן) או בכי האי גוונא'.

דפים צו — צז

חיוב מזונות לאלמנה, כאשר הוסכם מראש בין בני הזוג לבטלו להלן סיכום ועיקרי דברים מפסק-דין של בית הדין בת"א-יפו, בשנת תשי"ד. מאת כבוד הדיינים: הרב גולדשמידט, הרב קרליץ והרב בבליקי. (מובא בפסקי-דין של ב"ד רבניים, כרך א, עמ' 289-313).

הנידון: בני זוג, שלפני נישואיהם באו בהסכם בכתב, המפרט את חובותיהם וזכויותיהם הממוניות. בין השאר נכתב שם ויתור על כל יתר הזכויות שהיתה האשה זכאית לולא הסכם זה. ובכלל זה, דמי מזונות לאחר מיתת הבעל. עתה תובעת האשה מזונות שתקנו לה חכמים, והשאלה העיקרית, האם יש תוקף לויתור כזה על מזונותיה?

בטרם הדיון בשאלה העיקרית, דן בית הדין אם אין בכתובת הכתובה משום ביטול ההתחייבות שנעשתה מקודם לכן. ובוה יש לפסוק בפשטות, שכיון שלא נכתב בכתובה חיוב מזונות שלאחר מיתה, אין לחיוב מזונות האלמנה תוקף של התחייבות בכתב, אלא של 'תנאי בית דין', ולכן אין כתיבת הכתובה מהווה ביטול ההסכם הקודם בנוגע למזונות אלו.

שלוש דרכים הן לויתור בר-תוקף על זכויות ממוניות בנישואין: א. תנאי. ב. מחילה. ג. סילוק. להלכה, המתנה על מה שכתוב בתורה או על תקנות שמדרבנן, בדבר שבממון — תנאי קיים. אלא שלחלות התנאי דרושים 'משפטי התנאים'; תנאי כפול, הן קודם ללאו וכו', ובלעדיהם אין לו כל תוקף. בנידון שלפנינו לא נתקיימו משפטי התנאים.

באשר ל'מחילה', אמנם מדברי הרמב"ם משמע שמחילת מזונות האלמנה אינה צריכה קנין, שאפילו רק שתקה האשה כששמעה צוואת הבעל ולא מיחתה, הרי מחלה על זכותה ואין לה מזונות, אף על פי כן, בנידון דידן אין המחילה מחילה, שהרי פסקו הפוסקים שאין תוקף למחילה שנעשתה לפני חלות החיוב, כשם שאין הקנין חל על 'דבר שלא בא לעולם'. גם כאן, אין בהסכם שנעשה מראש, משום דין מחילה על החיוב שיתחדש לאחר זמן. ואף שיש חולקים על כך, אין לסמוך עליהם למעשה. אף בדין 'סילוק', העיקר להלכה שאין מועיל סילוק לפני הקידושין, כי אין לאשה שום שייכות בנכסים. אין מועיל סילוק אלא 'בכותב לה בעודה ארוסה'. ואפילו לאחר השידוכין, סוברים רוב הפוסקים שאין מועיל אז סילוק. (ע' במובא לעיל פג).

לכאורה נראה שבהסכם הנידון, אין לקיים בו אף אחת משלושת הדרכים הללו; אולם יש להוכיח מגדולי הראשונים והפוסקים, שישנו מושג של 'תנאי' שאינו בא לתלות את המעשה בדבר מסוים, שאם לא יתקיים יהא המעשה בטל, אלא תנאי שמהותו הגבלת המעשה, שיכול אדם להגביל את הקנין / הקידושין שלא ייצרו חיוב ממוני מסוים, כיון שיש על כך הסכמת שני הצדדים. תנאי כזה אינו זקוק למשפטי התנאים הנלמדים מבני גד ובני ראובן, כיון שאין המעשה תלוי ועומד בו.

זהו גדרו של תנאי במושג 'בלבד': כל מעשה שנעשה בין שני צדדים, ועשיתו תלויה ברצון שניהם, יש כח ביד הצדדים להגביל, בענינים ממוניים, את תחולתו, ולהתנות שיחול ללא הטלת החובות והזכויות הנובעות מן המעשה, כולן או חלק מהן.

ועוד יש להוכיח מדברי הפוסקים, שאף על פי שגילוי-דעת בלבד, אינו מועיל אם לא נעשה בשעת המעשה, (כמו שכתבו התוס' והרא"ש בסוגית 'ובין ולא איצטרכו ליה זוזי' — דף צז.), התנאה מפורשת מועילה אף

שאלות ותשובות לסיכום ולחזרה

פרק אחד עשר — 'אלמנה ניזונית'; רפים צה — צו

- קפ. א. אלמנה הניזונית מנכסי יתומים, האם מעשה ידיה שלהם?
ב. מי חייב בקבורתה?
ג. האם מציאת האלמנה שלה או של היתומים?
ד. אלו מלאכות אלמנה עושה ליורשים?
א. אלמנה הניזונית מנכסי יתומים, מעשה ידיה שלהם.
לפירוש התוס', נסתפקו בגמרא שמא הדין כן רק לבני גליל, שהיתומים זנים אותה בעל כרחם ואינם יכולים לסלקה בכתובתה, אבל לאנשי יהודה שמדעתם ניזונית, אין מעשה ידיה שלהם.
ב. יורשיה, יורשי כתובתה, הם החייבים בקבורתה, ולא יורשי הבעל — שכן קבורת האשה נתקנה תחת כתובתה.
לא ירשו יורשיה כתובתה, כגון שלא הניח קרקעות, אעפ"כ חייבים הם בקבורתה. (ר"י). ואם הניח נכסים ומתה קודם שנשבעה ליתומים שלא נפרעה כתובתה — לדברי הרמב"ם (אישות ית, 1) יורשי הבעל חייבים בקבורתה. והראב"ד והר"ן סוברים שלעולם יורשי נכסיה ונדונייתה הם החייבים, וכן נקט השלחן-ערוך לעיקר (פ"ט, ד). ועריטב"א.
ג. אמר רבי זירא אמר שמואל: מציאת אלמנה — לעצמה, ואף על פי שהיא ניזונית מנכסי היתומים. בחיי בעלה בלבד תקנו שמציאתה לבעלה, משום איבה, אבל ביורשים לא חששו לאיבה.
ד. כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה אלמנה עושה ליורשים, חוץ ממוזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו, שהן מלאכות של קירוב וחיבה.

דף צו

- קפא. אלו מלאכות עושה התלמיד לרבו, והאם רשאי רבו למנעו מלשמשו?
כל מלאכות שהעבד עושה לרבו תלמיד עושה לרבו, חוץ מהתרת מנעל (ונעילתו רמב"ם ת"ת ה, ח), שהרואה אומר עבד כנעני הוא). ובמקום שמכירים אותו מותר (רבא). ואפילו במקום שאין מכירים אותו, אם הוא מניח תפלין מותר להתיר מנעלו, שאין דרך העבדים להניח תפלין. (רב אשי).
גם תלמיד שהוא כהן עושה כל מלאכות לרבו. (ע' בחדושי הגר"ר בנגיס ח"ב מ, ב).
אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע ממנו חסד. רב נחמן בר יצחק אומר: אף פורק ממנו יראת שמים. (האם אין עזרתי בי ותשיה נדחה ממני, למס מרעהו חסד ויראת ש-די יעזוב).

- קפב. א. אלמנה שתפסה מטלטלין במוזנותיה או לכתובתה — האם תפיסתה תפיסה?
ב. אלמנה ששהתה שתיים ושלוש שנים ולא תבעה מזונות — האם איבדה מזונותיה?
ג. יתומים אומרים נתנו מזונותיה והיא אומרת לא נטלתי — מי צריך להביא ראיה?
ד. אלמנה המוכרת מהנכסים למוזנותיה או לכתובתה, האם צריכה לכתוב בשטר אלו למוזנות מכרתי אלו לכתובה מכרתי?

ה. שכיב מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי — האם ביד פלוני ליטלם כמתנה מנכסים בני חורין ולגבות חובו מן המשועבדים?

א. אמר רבי אלעזר, ותניא נמי הכי: אלמנה שתפסה מטלטלין במזונותיה — מה שתפסה תפסה. וכן מסר רב דימי, מעשה בכלתו של ר' שבתי שתפסה דסקיא מלאה מעות ולא היה כח ביד חכמים להוציא מידה. לדברי רבינא, וכן מסרו בשם רבא: דוקא למזונות, אבל לכתובה (הואיל ונגבית ממשועבדים) אין מועילה תפיסת מטלטלין. ומר בר רב אשי לא סבר חילוק זה.

א. יש מפרשים שמדובר בתפיסה שלאחר מיתת הבעל, שלרבינא ורבא מועילה למזונות ולא לכתובה. אבל תפיסה מחיים מועילה אף לכתובה. ולדעת מר בר רב אשי אין לחלק בין מזונות לכתובה, אלא לרבי עקיבא (פד) אין מועילה תפיסה לאחר מיתת לא למזונות ולא לכתובה, ולרבי טרפון — מועילה תפיסה בשניהם (ר"ף, ריב"ן, ריטב"א).

ויש מפרשים בתפיסה מחיים, ודוקא למזונות מועילה תפיסה אבל לכתובה לא, שלא נתנה כתובה ליגבות מחיים (ר"ח ובה"ג).

ונחלקו ר"ח ובה"ג האם הלכה כרבינא או כמר בר רב אשי.

ב. כתב הר"ן: דוקא תפיסת מטלטלין אינה מועילה לכתובה, שהם מחוסרים גוביינא, אבל תפסה מעות — תפיסתה תפיסה, הואיל וכבר נפרעה. (וע' בחדושי הגרעק"א צב; אבי עזרי אישות יח,יא).

ג. נחלקו הראשונים האם תפיסת מטלטלין למזונות מועילה אף בסכום הגבוה מכתובתה [או ממזונות לי"ב חדש, שיעור הראוי למכור קרקעות בפעם אחת], או יש שיעור לתפיסה. וכן נחלקו (עפ"י הירושלמי) האם מחייבים אותה להראות כמה תפסה, או שמא כיון שלבסוף תשבע כשבאה לגבות כתובתה, אין אומרים לה להראות מה שבידה. (ע' ברא"ש באורך, ובשא"ר).
ד. לדברי רבי (לעיל נא.), אין צורך בתפיסה אלא אחד קרקעות ואחד מטלטלין מוציאים למזון האשה והבנות. (תוס').

וכן ההלכה לאחר תקנת הגאונים, שמוציאים ממטלטלי היתומים כמו מן הקרקע, בין לכתובה בין למזונות. (ר"ף ועוד). ויש סוברים שאפילו לאחר תקנת הגאונים, המטלטלים המונחים ברשות המת [לאפוקי ברשות הרבים או בסימטא] אין מועילה בהם תפיסה לכתובה (מדרכי בדעת רש"י בתשובה, מובא בהג"א).

ב. אמר רבי יוחנן בשם רבי יוסי בן זימרא: אלמנה ששהתה שתיים ושלוש שנים [תלוי במדת עניה ועשירותה, או במדת צניעותה וביישנותה לבוא לבית דין לתבוע], ולא תבעה מזונות — איבדה מזונות. ולא אמרו אלא למפרע, אבל להבא — יש לה (רבא).

א. לוותה או שיש בידה משכון, גובה המזונות שלמפרע גם אם לא תבעה מזונותיה שתיים ושלוש שנים. (ראשונים עפ"י ירושלמי).

ב. דין זה אמור באלמנה, אבל באשת איש, כל שלא תבעה מזונותיה איבדתה למפרע, שדרך הנשים לגלגל עם בעליהן ולמחול, כל שלא לוותה או שלא היה בידה משכון. ואפילו הלכה מבית בעלה בגלל מריבה, כיון שלא מסרה מודעה בפני עדים שאינה מוחלת, אינה יכולה לתבוע מזונות למפרע. (עפ"י ריטב"א).

ג. רבי יוחנן נסתפק בדבר; האם על האלמנה להביא ראיה שלא נטלה מזונותיה, הואיל והיתומים מוחזקים בנכסים, או שמא על היתומים להביא ראיה, כי היא נחשבת מוחזקת בגלל שעבודתה. שנה לוי: אלמנה, כל זמן שלא נישאת — על היתומים להביא ראיה. נישאת (ושוב אין לה זכות בנכסים) — עליה להביא ראיה. (ורצו לתלות שאלה זו במחלוקת תנאים, ודחו).

א. רש"י מפרש הנידון על דמי מזונות העתידיים לבוא. והתוס' מפרשים שבזה ודאי היתומים צריכים להביא ראיה [ואפילו לא היו הנכסים בחזקתה, שהרי הם טוענים אחר מעשה בית דין. עפ"י ר"י מגאש ס], והנידון אינו אלא על מזונות שעברו.
ב. משמע שאין עליה להביא ראיה אלא בנשאת, אבל נתקבלה כתובתה או תבעתה בבית דין, עליהם להביא ראיה אפילו על מזונות שעברו. (תוס').

ד. לדברי רבי יהודה, וכן סתמה משנתנו להלן, אלמנה המוכרת שלא בבית דין, כותבת בשטר המכירה (רש"י) אלו למזונות מכרתי, אלו לכתובה מכרתי. אפשר שעצה טובה בעלמא היא, שידעו כמה מכרה למזונותיה שלא תיראה כרעבתנית. ואפשר שמשמיענו הלכה, שאם אינה מפרשת, יאמרו לה היורשים מה שמכרת לכתובה מכרת, ונתנו לך מטלטלין תמיד במזונותיך, ונאמנים, לכך כותבת מה שמכרה למזונות. רבי יוסי אומר: מוכרת וכותבת סתם, וכן כחה יפה. אם משום שסובר שהיא נחשבת מוחזקת, ולכך נאמנת לטעון אם גבתה מזונותיה אם לאו. ואף אם ננקוט שהם נאמנים לומר נתנו לה מזונות, יפה לה לעשות כן, כדי שאם יכלו נכסי יתומים, תוכל לומר מה שמכרתי מכרתי למזונותי ותחזור על הלקוחות שלקחו מבעלה ותגבה כתובתה מהם, (אבל מזונות אינם נגבים מנכסים משועבדים).
(פרשו התוס' שמותר לה לטעון כן, שמכרה הכל למזונות, ואין זו אונאה ושקר).

ה. שכיב מרע שאמר תנו מאתים וזו לפלוני בעל חובי — רצה הלה נוטלן במתנה, ויוכל לטרוף חובו ממשועבדים, (אבל אם יטלם לזוים בחובו, לא יוכל לגבות מתנתו מהלקוחות).
אם לא אמר 'לפלוני' אלא 'לבעל חובי' בלבד, משמע במקום אחר שכוונתו לומר ליתן לו בחובו, ולא משום מתנה. ורק כשאמר 'לפלוני בעל חובי' יש במשמעות לשונו מתנה. (עפ"י תוס').

דף צז

קפג. א. אלמנה הבאה למכור נכסי יתומים למזונותיה, כמה היא מוכרת בפעם אחת? וכיצד משלם הלוקח?
ב. אלמנה המוכרת למזונות, מהו שתחזור וטרופה מן הלקוחות שמכרה להם, לצורך גביית כתובתה?
ג. אלמנה המוכרת נכסי יתומים למזונות ולכתובה, וכן בית דין המוכר — על מי מוטלת אחריית המכירה, על המוכרים או על היתומים?
ד. המוכר נכסיו מפני שנצרך למעות למטרה מסוימת, ולבסוף לא הוצרך למעות, האם יכול לחזור בו מן המכירה?
ה. האם אלמנה מוכרת נכסי היתומים למזונות ולכתובה בבית דין דוקא או אף שלא בבית דין? ומה הדין בגרושה ובמגורשת—ואינה—מגורשת?
ו. אלמנה שמכרה או משכנה או נתנה כתובתה, כולה או מקצתה — האם יש לה מזונות?
א. נחלקו רב הונא ורב יהודה, וכן נחלקו הברייתות בדבר, האם אלמנה מוכרת ביחד כשיעור דמי מזונות לשנה או לששה חדשים בלבד, וכן הסיק אמימר להלכה. ולפי שתי הדעות, הלוקח מפרנס אחת לשלשים יום (ולא ימסור לה כל המעות כאחת, שאם תינשא יחזיר מה שבידו ליורשים).
א. דברים שהם מופסדים הרבה במכירת מקצתם, כגון מכירת בתים, מוכרים אותם כולם כאחד, ולא מעט מעט. (פוסקים).
ב. כשפוסקים מזונות בבית דין לאלמנה או לאשת איש, אין נותנים לה לפחות משלשים יום, כדי שלא תצטרך להתבזות בבית דין בכל יום על מזונותיה. (ריטב"א).
ג. רב ששת פשט מהברייתא לשואלים אותו, שאלמנה המוכרת למזונות, אינה חוזרת וטרופת מהם לכתובה,